

HƯỚNG DẪN

Công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát điều tra, kiểm sát xét xử sơ thẩm án an ninh năm 2023

Thực hiện Chỉ thị số 01/CT-VKSTC ngày 02/12/2022 của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao về công tác của ngành Kiểm sát nhân dân năm 2023 và Kế hoạch số 01/KH-VKSTC ngày 27/12/2022 về công tác trọng tâm của Viện kiểm sát nhân dân tối cao năm 2023, Vụ thực hành quyền công tố và kiểm sát điều tra án an ninh (Vụ 1) hướng dẫn công tác thực hành quyền công tố, kiểm sát điều tra và kiểm sát xét xử sơ thẩm các vụ án an ninh năm 2023, cụ thể như sau:

I. NHIỆM VỤ TRỌNG TÂM

1. Viện kiểm sát nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương phối hợp chặt chẽ với Cơ quan An ninh điều tra và các cơ quan chức năng để nắm chắc tình hình vi phạm, tội phạm và xử lý kịp thời các vụ việc, vụ án về an ninh quốc gia và các tội phạm khác theo thẩm quyền, góp phần giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Đẩy nhanh tiến độ, nâng cao chất lượng giải quyết các vụ án, vụ việc; giảm tỷ lệ các vụ việc, vụ án phải gia hạn thời hạn điều tra hoặc phải trả hồ sơ để điều tra bổ sung; quản lý, kiểm sát chặt chẽ và xử lý kịp thời các vụ việc, vụ án tạm đình chỉ, đình chỉ điều tra theo đúng quy định pháp luật và của ngành Kiểm sát nhân dân.

2. Tăng cường vai trò, trách nhiệm công tố trong hoạt động điều tra, nâng cao chất lượng tranh tụng của Kiểm sát viên tại phiên tòa; thực hiện nghiêm nguyên tắc suy đoán vô tội, trọng chứng hơn trọng cung, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, đảm bảo căn cứ buộc tội, đúng pháp luật; không để xảy ra oan sai, bỏ lọt tội phạm. Thực hiện đạt và vượt các chỉ tiêu của Quốc hội và của Ngành.

3. Tập trung xử lý kịp thời, có hiệu quả các vụ việc, vụ án phức tạp về an ninh quốc gia và các tội phạm khác; tham mưu với cấp ủy giải quyết các vụ án, vụ việc có đối tượng là cán bộ, đảng viên và các trường hợp khác theo đúng quy định của Đảng và pháp luật.

4. Thực hành quyền công tố, kiểm sát chặt chẽ việc áp dụng các biện pháp bắt, tạm giữ, tạm giam và các biện pháp ngăn chặn khác; thực hiện có chất lượng chuyên đề “*Thực hành quyền công tố, kiểm sát việc áp dụng các biện pháp bắt, tạm giữ, tạm giam trong giai đoạn điều tra, truy tố*”. Chủ động phối hợp với Cơ

quan điều tra cùng cấp tổ chức các Hội nghị rút kinh nghiệm nhằm nâng cao chất lượng bắt, tạm giữ, tạm giam theo đúng quy định của pháp luật.

5. Tăng cường công tác phát hiện, tổng hợp vi phạm pháp luật để kiến nghị phòng ngừa vi phạm, tội phạm theo quy định của pháp luật.

II. NHIỆM VỤ CỤ THỂ

1. Công tác nắm tình hình vi phạm, tội phạm về an ninh quốc gia

VKSND cấp tỉnh, VKSND cấp huyện phải chủ động quản lý, theo dõi chặt chẽ các vụ, việc lợi dụng dân chủ, nhân quyền, tự do tín ngưỡng, tôn giáo, tự do hội họp, lập hội,... kêu gọi, tổ chức biểu tình trái phép, phá rối an ninh, phá hủy tài sản, tuyên truyền xuyên tạc, hoạt động gián điệp, xâm phạm an ninh biên giới, vận chuyển, tàng trữ, mua bán tiền giả, vũ khí, vật liệu nổ,...nhất là địa bàn các thành phố trực thuộc Trung ương, các tỉnh có chung đường biên giới với Trung Quốc, Lào, Campuchia, vùng biển, vùng trời,...các địa phương tập trung nhiều khu công nghiệp, địa phương tiềm ẩn nguy cơ xảy ra điểm nóng, địa phương đã và đang xảy ra những vấn đề phức tạp về tôn giáo, an ninh nông thôn,... Chủ động phát hiện các vi phạm pháp luật, tội phạm qua các phương tiện thông tin đại chúng, nhất là các vụ việc xảy ra trên không gian mạng. Tham mưu, báo cáo, xin ý kiến chỉ đạo của Cấp ủy, lãnh đạo VKSND tối cao trong quá trình xử lý các vụ việc về an ninh, vụ việc khác được dư luận xã hội quan tâm.

2. Công tác thực hành quyền công tố, kiểm sát việc khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử sơ thẩm các vụ việc, vụ án xâm phạm an ninh quốc gia và án khác thuộc thẩm quyền

2.1. Giai đoạn giải quyết nguồn tin về tội phạm

Kiểm sát chặt chẽ việc tiếp nhận, phân loại, giải quyết nguồn tin về tội phạm. Chủ động, kịp thời đề ra yêu cầu kiểm tra, xác minh thu thập chứng cứ ngay từ đầu; tăng cường trực tiếp xác minh theo quy định tại khoản 3, Điều 145 BLTTHS; không để xảy ra trường hợp oan, sai, bỏ lọt tội phạm; thận trọng lựa chọn thời điểm phù hợp để khởi tố vụ án an ninh quốc gia, bảo đảm đường lối chính trị đối ngoại. Kiểm sát chặt chẽ các quyết định xử lý của Cơ quan An ninh điều tra trong giai đoạn khởi tố vụ án, phát hiện, xử lý kịp thời các trường hợp lạm dụng tạm đình chỉ giải quyết nguồn tin về tội phạm; rà soát, yêu cầu phục hồi giải quyết các nguồn tin tạm đình chỉ khi có căn cứ theo đúng quy định. Kiểm sát trực tiếp việc tiếp nhận, phân loại và giải quyết nguồn tin về tội phạm của cơ quan ANĐT và các cơ quan an ninh được giao nhiệm vụ tiến hành một số hoạt động điều tra. Lưu ý quá trình trực tiếp kiểm sát phải kiểm tra, đối chiếu “sổ trực ban hình sự” với “sổ tiếp nhận, phân loại, giải quyết nguồn tin về tội phạm” của Cơ quan điều tra để khắc phục việc phân loại không chính xác nguồn tin hoặc không thụ lý, giải quyết nguồn tin khi có căn cứ.

Khi thụ lý nguồn tin về tội phạm xâm phạm an ninh quốc gia hoặc trường hợp phức tạp, nhạy cảm, Viện kiểm sát địa phương phải báo cáo VKSND tối cao

(Vụ 1) theo quy định tại Quy chế về chế độ thông tin, báo cáo và quản lý công tác trong ngành Kiểm sát nhân dân (ban hành theo Quyết định số 279/QĐ-VKSTC ngày 01/8/2017 của Viện trưởng VKSND tối cao).

2.2. Giai đoạn điều tra vụ án

- Phối hợp với Cơ quan ANĐT đẩy nhanh tiến độ điều tra, giải quyết các vụ án xâm phạm an ninh quốc gia, các vụ án nhạy cảm về chính trị, đối ngoại, dư luận xã hội quan tâm; trường hợp phức tạp, nhạy cảm hoặc theo quy định của Đảng, của Ngành, VKS địa phương phải kịp thời báo cáo trực tiếp cấp ủy và VKS cấp trên trước khi khởi tố, xử lý. Kiên quyết yêu cầu hoặc ra quyết định chuyển vụ án trong trường hợp Cơ quan An ninh điều tra tiến hành điều tra không đúng thẩm quyền.

- Đề cao trách nhiệm, nắm chắc quá trình điều tra; chủ động, kịp thời đề ra yêu cầu điều tra bám sát những vấn đề cần chứng minh để hoạt động điều tra đúng hướng, toàn diện. Kiểm sát viên tham gia 100% các hoạt động khám xét, đối chất, nhận dạng, nhận biết giọng nói, thực nghiệm điều tra; tăng cường trực tiếp tiến hành các hoạt động điều tra, nhất là hoạt động hỏi cung, lấy lời khai. Đối với các bị can kêu oan, không nhận tội hoặc khai báo không rõ ràng thì yêu cầu hỏi cung có ghi âm, ghi hình, đảm bảo đúng quy định của pháp luật. Quá trình giải quyết vụ án xâm phạm an ninh quốc gia, phải làm rõ hành vi, động cơ, mục đích phạm tội; tổ chức, cá nhân chỉ đạo, cung cấp tiền, công cụ, phương tiện; chủ động yêu cầu và tham gia phối hợp với Cơ quan điều tra trong việc thu thập chứng cứ vật chất (tài liệu, dữ liệu điện tử,...), công tác trung cầu giám định nội dung tài liệu, để chứng minh hành vi phạm tội; kiểm sát chặt chẽ, phát hiện các thiếu sót, vi phạm của cơ quan giám định để có biện pháp xử lý kịp thời; nghiên cứu kỹ hồ sơ để quyết định việc khởi tố, áp dụng biện pháp ngăn chặn theo đúng quy định của pháp luật.

- Thực hiện nghiêm quy định tại khoản 5, Điều 88 Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015. Chủ động ứng dụng công nghệ thông tin phục vụ công tác thực hành quyền công tố, kiểm sát điều tra án hình sự, như: số hóa hồ sơ vụ án, báo cáo, đề xuất bằng sơ đồ hóa tư duy và việc hỏi cung có ghi âm, ghi hình theo quy định của pháp luật.

- Kiểm sát chặt chẽ việc áp dụng các biện pháp ngăn chặn theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự; không để xảy ra việc lạm dụng biện pháp bắt, giam, giữ. Quản lý chặt chẽ thời hạn điều tra, truy tố, tạm giữ, tạm giam; không để quá hạn; tuyệt đối không để xảy ra vi phạm Điều 377 Bộ luật Hình sự.

- Đối với các vụ án có yếu tố nước ngoài, cần phối hợp, yêu cầu Cơ quan điều tra thực hiện đúng những quy định tại các Công ước quốc tế mà Việt Nam đã ký kết hoặc tham gia, các quy định của pháp luật Việt Nam về việc giải quyết các vụ án có yếu tố nước ngoài, không để xảy ra sai sót, vi phạm dẫn đến khiếu kiện. Thực hiện đúng quy trình, thủ tục trong trường hợp cần tương trợ tư pháp; nội

dung yêu cầu tương trợ tư pháp cụ thể, rõ ràng và sát với yêu cầu điều tra, giải quyết vụ án, vụ việc.

2.3. Giai đoạn truy tố

- Chủ động, tích cực tiến hành một số hoạt động điều tra để củng cố chứng cứ, bảo đảm việc truy tố có căn cứ, đúng pháp luật như hỏi cung, ghi lời khai. Thực hiện việc truy tố đúng thời hạn, tội danh, khung hình phạt; không để xảy ra truy tố oan, sai, bỏ lọt tội phạm, đảm bảo chứng cứ, thủ tục tố tụng của vụ án đầy đủ, chú trọng “sơ đồ hóa” hành vi phạm tội của bị can; việc áp dụng, thay đổi, hủy bỏ biện pháp ngăn chặn trong giai đoạn truy tố đúng pháp luật, không để xảy ra sai sót dẫn đến xâm phạm quyền con người, quyền công dân, nhất là với các đối tượng có nhân thân đặc biệt (người nước ngoài, nhân sỹ, trí thức, chức sắc tôn giáo,...). Thực hiện nghiêm việc báo cáo, xin ý kiến chỉ đạo của Cấp ủy địa phương, lãnh đạo VKSND tối cao theo đúng quy định.

- Cáo trạng, văn bản pháp lý khác trong các vụ án xâm phạm an ninh quốc gia cần ngắn gọn, tránh phân tích dài dòng, không trích dẫn nguyên văn các nội dung tài liệu chống Đảng, Nhà nước, bôi xấu lãnh tụ, nội dung tài liệu bí mật Nhà nước.

2.4. Giai đoạn xét xử sơ thẩm

- Kiểm sát viên nghiên cứu kỹ hồ sơ, quy trình nghiệp vụ, nắm chắc vụ án và các chứng cứ, tài liệu; chuẩn bị kỹ dự thảo luận tội, đề cương xét hỏi, dự kiến tình huống tại phiên tòa, việc công bố tài liệu, chứng cứ bằng hình ảnh (có thể trình chiếu) tại phiên tòa. Trước khi xét xử các vụ án xâm phạm an ninh quốc gia, Viện kiểm sát chủ động phối hợp với cơ quan Công an, Tòa án để chuẩn bị kỹ kế hoạch xét xử, lựa chọn thời điểm xét xử, hình thức xử kín hay công khai để đáp ứng yêu cầu pháp luật và chính trị; đồng thời chủ động phương án bảo đảm an ninh, an toàn và định hướng dư luận đối với các vụ án phức tạp, nhạy cảm.

- Tại phiên tòa, Kiểm sát viên chủ động xét hỏi, tranh luận với những người tham gia tố tụng để làm rõ các tình tiết của vụ án, xử lý tốt các tình huống phát sinh, nhất là trường hợp người tham gia tố tụng cung cấp chứng cứ, tài liệu mới; cập nhật, đánh giá đầy đủ kết quả tranh tụng để bảo vệ quan điểm truy tố, phản biện lại luận điệu tuyên truyền chống Nhà nước (nếu có). Kiểm sát chặt chẽ biên bản phiên tòa, bản án; kịp thời đề xuất kiến nghị, kháng nghị khi phát hiện vi phạm.

- VKS địa phương chủ động phối hợp với VKSND tối cao (Vụ 1) giải quyết tốt các vụ án an ninh và án khác do VKSND tối cao (Vụ 1) truy tố, chuyển Tòa án địa phương xét xử sơ thẩm theo Quyết định số 314/QĐ-VKSTC ngày 05/7/2018 của VKSND tối cao về phối hợp giữa VKS cấp trên và VKS cấp dưới trong việc giải quyết vụ án hình sự do VKS cấp trên thực hành quyền công tố, kiểm sát điều tra, truy tố và phân công cho VKS cấp dưới thực hành quyền công tố, kiểm sát xét xử sơ thẩm; trước khi xét xử phải báo cáo, đề xuất mức án, sau khi xét xử có báo cáo kết quả xét xử, đề xuất việc kháng nghị.

- Tăng cường kiến nghị phòng ngừa những thiếu sót, sơ hở trong quản lý nhà nước là nguyên nhân làm ảnh hưởng đến an ninh chính trị, an ninh kinh tế, an ninh xã hội; những thiếu sót trong quá trình quản lý, xử lý vụ, việc để các thế lực thù địch lợi dụng, kích động chống đối.

3. Công tác quản lý, hướng dẫn, chỉ đạo và kiểm tra nghiệp vụ đối với Viện kiểm sát cấp huyện

VKSND cấp tỉnh phân công Phòng nghiệp vụ, Kiểm sát viên chuyên trách theo dõi, quản lý địa bàn, lĩnh vực, loại tội và nắm chắc thông tin, tình hình an ninh chính trị tại từng địa phương, đơn vị được theo dõi, quản lý; hướng dẫn VKSND cấp huyện chủ động nắm, xử lý và báo cáo kịp thời các vụ việc; chú trọng công tác dự báo tình hình vi phạm, tội phạm thuộc lĩnh vực an ninh quốc gia, đặc biệt là ở những địa bàn trọng điểm, địa bàn tiềm ẩn nguy cơ xảy ra điểm nóng, phức tạp về an ninh, trật tự để tập trung chỉ đạo, định hướng giải quyết. VKSND cấp tỉnh chủ động, tích cực kiểm tra VKS cấp huyện về việc thực hiện chuyên đề bắt, tạm giữ, tạm giam, bảo đảm số liệu chính xác, khách quan; chấn chỉnh những thiếu sót, sai phạm.

4. Chế độ thông tin, báo cáo và quản lý công tác

- Chấp hành nghiêm chế độ thông tin, báo cáo theo Quy chế về thông tin, báo cáo và quản lý công tác trong ngành Kiểm sát nhân dân, lưu ý những yêu cầu tại Thông báo số 185/TB-VKSTC ngày 15/9/2022: báo cáo ngay VKSND tối cao (Vụ 1) nguồn tin về tội phạm đã thụ lý và cập nhật, báo cáo việc khởi tố vụ án hình sự, truy tố, xét xử các vụ án xâm phạm an ninh quốc gia (theo Quyết định số 279/QĐ-VKSTC ngày 01/8/2017 của Viện trưởng VKSND tối cao); đối với vụ, việc có khó khăn, vướng mắc phải xin hướng dẫn hoặc báo cáo thỉnh thị (theo Quyết định số 599/QĐ-VKSTC ngày 06/12/2019 của Viện trưởng VKSND tối cao). Hằng tháng, VKSND cấp tỉnh báo cáo đầy đủ, kịp thời số liệu các vụ án xâm phạm an ninh quốc gia, các vụ án về tội phạm khác do Cơ quan ANĐT Công an cấp tỉnh thụ lý điều tra, yêu cầu *phải tách riêng tình hình tội phạm và số liệu các vụ án xâm phạm an ninh quốc gia với các tội phạm khác* để Vụ 1 tổng hợp, báo cáo Lãnh đạo VKSND tối cao theo yêu cầu.

- Quản lý và kiểm sát chặt chẽ các vụ việc, vụ án, bị can, đình chỉ, tạm đình chỉ điều tra theo đúng quy định tại Thông tư liên tịch số 01/2020 ngày 01/6/2020. Các trường hợp đình chỉ điều tra vụ án, bị can do không phạm tội, đình chỉ miễn trách nhiệm hình sự, phải thực hiện báo cáo đầy đủ về Vụ 1 để thẩm định theo đúng hướng dẫn số 33/HD-VKSTC ngày 30/11/2018 của VKSND tối cao về công tác quản lý, kiểm tra và báo cáo đánh giá việc đình chỉ điều tra, đình chỉ vụ án, bị can do không phạm tội và đình chỉ miễn trách nhiệm hình sự theo Điều 29 Bộ luật Hình sự.

- Báo cáo đầy đủ, kịp thời chuyên đề bắt, tạm giữ, tạm giam, nhất là các trường hợp bắt, tạm giữ không xử lý hình sự do không có hành vi phạm tội.

Trong Quý III và Quý IV/2023, Vụ 1 sẽ tổ chức kiểm tra việc thực hiện chuyên đề “*Thực hành quyền công tố, kiểm sát việc áp dụng các biện pháp bắt, tạm giữ, tạm giam trong giai đoạn điều tra, truy tố*” và công tác giải quyết các vụ án, vụ việc về an ninh quốc gia tại một số đơn vị VKSND địa phương.

- Phối hợp với Vụ 1 xây dựng tài liệu, tham luận phục vụ Hội nghị tập huấn, rút kinh nghiệm giải quyết án an ninh quốc gia.

III. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

Trên cơ sở Hướng dẫn này, Viện trưởng VKSND cấp tỉnh chỉ đạo xây dựng Chương trình công tác của cấp mình và hướng dẫn VKS cấp huyện để hoàn thành tốt chức năng, nhiệm vụ được giao. Trong quá trình tổ chức thực hiện, nếu có khó khăn vướng mắc, đề nghị báo cáo kịp thời về VKSND tối cao (Vụ 1) để chỉ đạo giải quyết. */skp*

Nơi nhận:

- Đ/c Lê Minh Trí, Viện trưởng VKSNDTC (để báo cáo);
- Đ/c Nguyễn Quang Dũng, Phó Viện trưởng VKSNDTC (để báo cáo);
- VKSND các tỉnh, TP trực thuộc TW (để thực hiện);
- Văn phòng VKSND tối cao (để theo dõi);
- Các đ/c Lãnh đạo Vụ;
- Các Phòng thuộc Vụ;
- Lưu VT, Vụ 1.

TL.VIỆN TRƯỞNG
VỤ TRƯỞNG
VỤ THỰC HÀNH QUYỀN CÔNG TỐ
VÀ KIỂM SÁT ĐIỀU TRA ÁN AN NINH

Nguyễn Tiến Sơn